

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
PARLAMENT FEDERACIJE
SARAJEVO

Parlament Federacije BiH

Dom naroda

Damir Džeba, izaslanik

6. veljače 2025. godine

Primljeno: 06-02-2025			
Org. jed.	Broj	Priloga	Vrijednost
02	-02-	2385	24

Vlada FBiH

n/r gosp. Nermin Nikšić, predsjednik

Ministarstvo financija

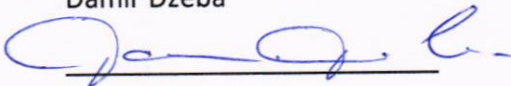
n/r gosp. Toni Kraljević, ministar

Poštovani,

na temelju članka 10., članka 160. i članka 162. Poslovnika o radu Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine dostavljam komentare i obrazloženja istih na Nacrt zakona o fiskalizaciji transakcija u Federaciji BiH koje sam podnio na sjednici Doma naroda Parlamenta Federacije održane 31. siječnja 2025. godine. Podsjećam kako je Dom naroda zaključkom utvrdio kako prihvata nacrt zakona i da nacrt može poslužiti kao osnova za izradu Prijedloga zakona sa uvažanim stavovima, komentarima i primjedbama na Nacrt zakona koje su izložili izaslanici na 6. izvanrednoj sjednici Doma naroda. Zaključak sa iskazanim stavovima i primjedbama se dostavlja podnosiocu Nacrta da ih uzme u razmatranje prilikom izrade Prijedloga zakona.

S poštovanjem,

Damir Džeba

Komentar 1.

U članku 4. stavak (1) iza točke t) dodati novu točku u) koja glasi:

u) *Inicijalizacija je postupak stavljanja elektronskog fiskalnog sistema u funkciju evidentiranja transakcija, odnosno elektronskog fiskalnog sistema u funkciju kontrole prometa suglasno ovom zakonu.*

Obrazloženje

Dodavanjem definicije pojma „inicijalizacija“ u članak 4. stav (1) točka u), osigurava se jasnoća i preciznost u primjeni Zakona. Ovaj pojam ključan je za razumijevanje procesa stavljanja elektronskog fiskalnog sistema (EFS) u funkciju, što je osnovni korak u fiskalizaciji poslovnih subjekata. U obrazloženju prednacrtu Zakona naglašeno je da „inicijalna fiskalizacija“ predstavlja postupak koji uključuje tehničku i funkcionalnu pripremu EFS-a za evidentiranje transakcija i kontrolu prometa. Dodavanjem ovog pojma u definicije, izbjegava se mogućnost različitih tumačenja tijekom primjene Zakona, što je ključno za osiguranje pravne sigurnosti. Budući da je inicijalna fiskalizacija povezana s određenim troškovima koje snosi obveznik fiskalizacije, jasno definiranje ovog pojma omogućuje da obveznici razumiju svrhu i sadržaj tog postupka, čime se sprječavaju moguće zablude ili nesporazumi.

Komentar 2

U članku 25 stavak (1) iza riječ „hardverskih“ brisati veznik „ili“ i dodati „ , “ (zarez).

Obrazloženje

Formulacija da EFS predstavlja skup „hardverskih ili softverskih ili kombiniranih“ je nepravilna sintaksa. Ispravna sintaksa koja je nedvosmislena jest kako je navedeno „skup hardverskih, softverskih ili kombiniranih“.

Komentar 3

U članku 25 stavak (2) u točki a) iza riječi „opremu“ brisati veznik „/ili“.

Obrazloženje

Formulacija prema kojoj EFS uključuje fiskalnu opremu i/ili ESET je dvosmislena formulacija koja ostavlja jako velikog prostora slobodnoj interpretaciji jer se može tumačiti da EFS čini ili jedno ili drugo, a što će sigurno dovesti do zablude u samoj implementaciji ovog Zakona. Izmjenom ove formulacije se jasno i nedvosmisleno daje na znanje da EFS čine i fiskalna oprema i ESET. Stavljanjem „i“ umjesto „i/ili“ ne isključuje da sustav može biti na hardveru ili samo na softveru, međutim „i/ili“ daje nejasnu odrednicu od čega se sastoji EFS. Nadalje, elektronski fiskalni sustav (EFS) je osnova za kontrolu izdavanja računa, odnosno eventualnih malverzacija, a u članku 2 ovog zakona je navedeno da je svrha istog sprječavanje utaje poreza kao rezultat neformalne ekonomije korištenjem tehnoloških sustava, te je stoga nužno strogo, jasno i nedvosmisleno definirati što EFS točno uključuje.

Komentar 4

U članak 25 stavak (2) iza riječi „(ESET)“ brisati „ . „ (točku) i dodati riječi „i sigurnosni modul (SM).“

Obrazloženje

Članak 29 u stavku (5) jasno i nedvosmisleno kaže da je obveznik fiskalizacije dužan koristiti SM za potrebe provođenja postupka fiskalizacije. Dakle, jasno je rečeno da se fiskalizacija ne može provoditi bez SM, samim time SM kao komponenta koja je definirana ovim Zakonom čini sastavni dio elektronskog fiskalnog sustava (EFS). Dalje, u članku 29 stavak (2) se navodi da "SM omogućava autentifikaciju, autorizaciju i šifriranje podataka, te dodjeljuje jedinstveni sekvencijalni brojač potpisa, bilježi početak i kraj transakcije i generira provjeru vrijednosti na osnovu podataka transakcije.". Također u članku 29 stavak (4) se navodi da "SM komunicira sa EFS-om, te kriptira podatke u komunikaciji između fiskalnog sustava i Porezne uprave, sprječava neovlašteno korištenje podataka i čuva njihov integritet, te dostavlja na arhiviranje potpisane digitalne zapise". Dakle, u definiciji sigurnosnog modula je navedeno u članku 29 da sigurnosni modul omogućava autorizaciju podataka sa EFS, bilježi početak i kraj transakcije, komunicira sa EFS. Budući da je SM već u samom opisu opisan kao ključni segment za EFS, što samim time dodano implicira da je i SM sastavni dio EFS jednako kao što su Fiskalna oprema i ESET.

Komentar 5

U članku 29 iza stavka (5) dodati novi stavak (6) koji glasi:

„(6) SM imaju pravo održavati i servisirati samo RPZ ili ovlaštenu servis uz suglasnost RPZ.“

Dosadašnji stavak (6) i (7) postaju stavak (7) i (8).

Obrazloženje

Sigurnosni modul čini jedan od ključnih dijelova sustava fiskalizacije jer obveznik fiskalizacije je dužan koristiti SM, također SM kriptira podatke, te čuva njihov integritet, a što označava da je ispravnost SM ključna za očuvanje integriteta sustava fiskalizacije. U Zakonu nigdje nije navedeno tko u slučaju poteškoća u radu ili kvara servisira i preventivno održava SM, stoga se nameće jasan i nedvosmislen zaključak da samo ovlaštena pravna lica koja posjeduju stručno znanje, a ujedno i odobrenje od nadležnog Ministarstva financija mogu servisirati i održavati SM.

Komentar 6

U članku 32 stavak (1) se iza riječ Federacije dodati riječi "*minimalno 5 godina prije stupanja na snagu ovog Zakona*"

Obrazloženje

Zakon koji regulira rad gospodarskih društava s ciljem suzbijanja sive i crne ekonomije mora osigurati da subjekti koji dobiju odobrenje za obavljanje poslova RPZ-a imaju odgovarajuće iskustvo, stabilnost i kontinuitet poslovanja. Dodavanjem uvjeta da gospodarsko društvo mora biti registrirano na području Federacije minimalno 5 godina prije stupanja na snagu Zakona, osigurava se nekoliko ključnih ciljeva:

- [1] Dokaz kontinuiteta poslovanja: Gospodarska društva s višegodišnjim iskustvom imaju već dokazanu sposobnost poslovanja u skladu s važećim zakonodavnim i fiskalnim okvirima. To pruža sigurnost da se radi o ozbiljnim i pouzdanim partnerima za provedbu Zakona.

- [2] Stabilnost poslovanja: Društva koja posluju dulji vremenski period manje su podložna rizicima iznenadnih zatvaranja ili financijske nestabilnosti, čime se smanjuje rizik za sustav koji ovaj Zakon nastoji regulirati.
- [3] Poznavanje lokalnog okruženja: Društva koja već dulje vrijeme posluju na području Federacije bolje poznaju lokalne uvjete, zakonodavni okvir i specifičnosti tržišta, što omogućuje kvalitetniju implementaciju Zakona.
- [4] Smanjenje rizika od zloupotreba: Ovaj uvjet pomaže u filtriranju potencijalnih subjekata koji bi se mogli pojaviti isključivo radi iskorištavanja novih pravila, bez prethodnog iskustva ili adekvatne infrastrukture za ispunjenje uvjeta.

Ovaj uvjet posebno je važan u kontekstu povećane odgovornosti koju nosi status RPZ-a, jer uključuje tehničke, kadrovske i druge specifične zahtjeve koji zahtijevaju dobro organiziranu iiskusnu organizaciju.

Komentar 7

U članku 32 stavak (2) točki a) iza riječi „*elektrotehnike*“ umjesto veznika „*ili*“ staviti „*,*“ (zarez) a iza riječi „*mašinstva*“ brisati „*,*“ (zarez) i dodati riječi „*ili informatike*“.

Obrazloženje

Razvojem tehnologije i primjenom novih fiskalnih rješenja, uključujući softverske komponente, povećava se kompleksnost zadataka koje moraju obavljati proizvođači i zastupnici EFS-a. Dodavanjem uvjeta da zastupnik ili proizvođač mora imati zaposlenika s VSS-om iz oblasti informatike osigurava se sljedeće:

- [1] Prilagodba tehnološkom napretku: Novi Zakon proširuje obuhvat na softverske sustave, čime postaje nužno imati stručnjake s odgovarajućim obrazovanjem iz informatike za pravilno upravljanje, održavanje i osiguravanje ispravnosti softverske izvedbe EFS-a.
- [2] Komplementarnost kompetencija: Kombinacija stručnjaka iz elektrotehnike, mašinstva i informatike omogućuje proizvođačima i zastupnicima da pokriju sve aspekte tehnologije koji su uključeni u rad fiskalnih uređaja i softverskih rješenja.
- [3] Povećanje kvalitete rada: Prisutnost stručnjaka za informatiku osigurava visoku razinu kompetentnosti u analizi, razvoju i održavanju softverskih rješenja, čime se smanjuju rizici od tehničkih problema i povećava učinkovitost sustava.

Komentar 8

U članku 32 stavak (2) točki a) iza riječi „*noviji*“ nakon zareza dodati riječi „*certifikat ISO 37001 ili noviji*“.

Obrazloženje

S obzirom na ključnu ulogu ovog Zakona u suzbijanju neformalne ekonomije i prevenciji utaje poreza, logično je da subjekti koji sudjeluju u implementaciji moraju poslovati u skladu s međunarodno priznatim standardima koji promiču transparentnost i etičnost. Uvođenjem obveze posjedovanja certifikata ISO 37001, koji se odnosi na upravljanje sustavima za sprječavanje korupcije, postiže se:

- [1] Povećanje transparentnosti i etičnosti: ISO 37001 osigurava da gospodarsko društvo posluje u skladu s najboljim praksama u sprječavanju korupcije, čime se povećava povjerenje u sustav.
- [2] Prilagodba suvremenim standardima: Budući da je BS 10500, ranije korišteni standard, od 2016. godine nevažeći, ISO 37001 predstavlja najprihvaćeniji

međunarodni standard za upravljanje anti-korupcijom i osigurava da subjekti ostanu u skladu s globalnim trendovima.

- [3] Unaprijeđenje sustava kontrole: Certifikacija prema ovom standardu podrazumijeva uvođenje dodatnih internih mehanizama kontrole i upravljanja, čime se minimizira rizik od nepravilnosti u radu.
- [4] Očuvanje integriteta fiskalnog sustava: Provođenjem ovakvih standarda smanjuje se mogućnost manipulacija i zloupotreba u fiskalnom sustavu, što je od ključne važnosti za ostvarenje ciljeva ovog Zakona.

Uvođenje ovog uvjeta dodatno osigurava da samo društva koja ispunjavaju najviše standarde poslovne etike i upravljanja mogu sudjelovati u provođenju zakona, što je ključan korak ka osiguravanju stabilnog i pouzdanog fiskalnog sustava u Federaciji BiH.

Komentar 9

U članku 32 stavak (2) točka b) iza točke dodati novu rečenicu koja glasi:

„Servisna mreža na području cijele FBiH znači da RPZ u svakoj županiji ima ili svoje predstavništvo ili potpisan ugovor sa najmanje dva ovlaštena servisa“

Obrazloženje

Točka b) stava (2) članka 32. propisuje obvezu postojanja servisne mreže za cijelu Federaciju BiH, no prethodna formulacija nije bila dovoljno precizna u definiranju što znači pokrivenost cijelog područja Federacije. Predloženom izmjenom, uvodi se jasna i precizna definicija, prema kojoj RPZ mora osigurati prisutnost u svakoj županiji/kantonu putem svojih poslovnih jedinica ili kroz ugovorno ovlaštenje najmanje dva servisa.

Razlozi za ovakvu definiciju:

- [1] Jedinstvena pokrivenost i dostupnost usluga: Uvođenjem obveze da servisna mreža postoji u svakoj županiji/kantonu, osigurava se jednak pristup uslugama održavanja fiskalne opreme i softverske izvedbe EFS-a za sve gospodarske subjekte na području Federacije. To doprinosi ravnopravnosti i sprječava diskriminaciju subjekata u manje razvijenim ili udaljenim županijama.
- [2] Redundantnost i kontinuitet usluga: Zahtjev za minimalno dva ovlaštena servisa u svakoj županiji/kantonu ključan je za osiguranje kontinuiteta usluga. Ukoliko jedan servis prestane s radom, drugi može preuzeti obveze i omogućiti nesmetano pružanje podrške korisnicima, čime se minimizira rizik prekida u radu fiskalnih sustava.
- [3] Povećanje kvalitete i konkurencije: Ovaj zahtjev potiče zdravu konkurenciju među servisima i omogućuje izbor korisnicima. Konkurencija među servisima dodatno može potaknuti kvalitetnije i efikasnije pružanje usluga.
- [4] Jasna odgovornost i olakšano provođenje nadzora: Precizno definiranje servisne mreže olakšava nadzorne aktivnosti Ministarstva ili drugih nadležnih tijela, jer postoji transparentan okvir kojim se može procijeniti je li određeni RPZ ispunio svoje obveze prema Zakonu.
- [5] Zaštita krajnjih korisnika i fiskalnog sustava: Ova izmjena osigurava da korisnici fiskalne opreme i softvera uvijek imaju pristup stručnoj podršci, čime se smanjuje

rizik od tehničkih problema koji bi mogli ugroziti fiskalni sustav, poput neispravnog evidentiranja prometa.

Kontekst izmjene: Ovo preciziranje dolazi u trenutku kada tehnološki napredak i širenje fiskalnih obveza zahtijevaju sveobuhvatniji pristup u održavanju sustava. Razvojem fiskalnih uređaja i softverskih rješenja, održavanje postaje složenije, a nejasne definicije obuhvata mogle bi izazvati poteškoće u implementaciji zakonskih obveza. Na ovaj način, predložena izmjena osigurava funkcionalnost i održivost fiskalnog sustava Federacije, a istovremeno štiti interese gospodarskih subjekata i krajnjih korisnika.

Komentar 10

U članku 32 stavak 3) broj „300.000,00 KM“ na oba mjesta zamijeniti brojem „2.000.000,00 KM“.

Obrazloženje

Svrha izmjene iznosa garancije u stavu (3) članka 32. leži u jačanju mjera zaštite fiskalnog sustava i sprječavanju utaje poreza, što je ključno za borbu protiv neformalne ekonomije. Utaja poreza često proizlazi iz zloupotrebe tehnoloških sustava, a bankovna garancija predstavlja jedan od najučinkovitijih mehanizama osiguranja naplate u slučaju propusta ili nepravilnosti koje nastanu od strane RPZ osoba.

Prethodno definirani iznos garancije od 300.000,00 KM ocijenjen je kao neadekvatan, osobito u svjetlu složenosti i odgovornosti koje danas nosi status RPZ. Važno je napomenuti da je 2009. godine, kada je Zakon o fiskalnim sistemima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 81/09) usvojen, iznos garancije u članku 23. bio postavljen na 1.000.000,00 KM. Međutim, tada je Zakonom bio obuhvaćen isključivo rad s fiskalnim uređajima. Danas, uz značajan tehnološki napredak i uključivanje softverskih rješenja koja zahtijevaju dodatnu odgovornost, jasno je da prethodni iznosi više ne osiguravaju dovoljnu razinu zaštite. Stoga je predloženo povećanje iznosa garancije na 2.000.000,00 KM kako bi se odgovaralo aktualnim okolnostima i razini rizika. Ovo povećanje nije samo prilagodba inflaciji tijekom proteklih 15 godina, već i refleksija povećane složenosti i širine obuhvata Zakona, koji sada uključuje i softverske tehnologije. Dodatno, predloženi iznos odražava potrebu za adekvatnim osiguravanjem potencijalnih potraživanja Ministarstva u slučaju nastanka štete ili gubitka statusa RPZ, čime se povećava ukupna sigurnost fiskalnog sustava Federacije. Povećanje također šalje snažnu poruku o važnosti odgovornog poslovanja u skladu sa zakonodavnim okvirom i pravilima koja osiguravaju pravedno oporezivanje.

Komentar 11

U članku 32 stavak 4) riječi „više od 10 osoba“ zamijeniti riječima „sa minimalno 20 gospodarskih društava.“

Obrazloženje

Izmjenom stavka (4) članka 32 jasnije se definira što znači posjedovanje servisne mreže, usklađujući terminologiju i pravne odredbe unutar Zakona. Umjesto ranije formulacije koja je zahtijevala suradnju s "više od 10 osoba", novi tekst propisuje da servisna mreža podrazumijeva sklopljene ugovore o ovlaštenju servisiranja EFS-a s

najmanje 20 gospodarskih društava. Ova izmjena uvodi nekoliko važnih prednosti i osigurava dosljednost u zakonskom okviru.

- [1] Usklađivanje s definicijama iz Zakona: U članku 4. stavku (1) točki j) jasno je definirano da "osoba" može biti pravna ili fizička osoba ili samostalni poduzetnik. Međutim, članak 36. stavak (1) propisuje da odobreni EFS može servisirati samo gospodarsko društvo koje ima status ovlaštenog servisa EFS-a od strane Porezne uprave. Ova izmjena harmonizira definiciju i uklanja nejasnoće u vezi s time tko može biti ovlašten servis.
- [2] Povećanje profesionalnosti i kvalitete servisa: Zahtjev za minimalno 20 gospodarskih društava osigurava da RPZ ima široku mrežu stručnih i ovlaštenih servisa. Ovo povećava kapacitet i dostupnost servisnih usluga diljem Federacije, što je ključno za održavanje ispravnosti i funkcionalnosti EFS-a.
- [3] Regionalna pokrivenost i jednakost: S obzirom na izmjenu stava (2) točke b) članka 32., prema kojoj RPZ mora imati servisnu mrežu u svakoj županiji/kantonu s minimalno dva ovlaštena servisa, definicija o 20 gospodarskih društava omogućuje da servisna mreža pokriva cijelo područje Federacije, uzimajući u obzir geografske specifičnosti.
- [4] Ojačana kontrola i provedba Zakona: Ova izmjena omogućuje Poreznoj upravi lakšu kontrolu servisne mreže, jer ugovori s gospodarskim društvima omogućuju bolji nadzor i provjeru ispunjavanja uvjeta za rad ovlaštenih servisa. Također, sprječava se mogućnost zloupotrebe od strane fizičkih osoba.

Ova izmjena ne samo da osigurava pravnu preciznost i usklađenost između različitih članaka Zakona, već doprinosi i jačanju fiskalnog sustava kroz profesionalizaciju i povećanje kapaciteta servisne mreže. To je ključan korak u ostvarivanju ciljeva Zakona, uključujući suzbijanje neformalne ekonomije i povećanje fiskalne odgovornosti.

Komentar 12

U članku 32 stavak 6) iza točke dodati novu rečenicu koja glasi:

„RPZ kojem je prestao takav status iz razloga ispunjavanja jednog ili više uvjeta stava (5) članka 32. ne može trajno steći status.“

Obrazloženje

Dodavanjem nove rečenice u stav (6) članka 32., kojom se propisuje da RPZ kojem je prestao status zbog kršenja jednog ili više uvjeta iz stava (5) članka 32. ne može ponovno steći status RPZ minimalno narednih 5 godina, osigurava se dodatna razina zaštite fiskalnog sustava i jačanje odgovornosti RPZ-a. Ova izmjena ima višestruke koristi i doprinosi ostvarivanju ciljeva Zakona na sljedeće načine:

- [1] Sprječavanje ponavljanja nepravilnosti: Uvođenjem sankcije da RPZ koji je izgubio status zbog ozbiljnih povreda odredbi Zakona ne može ponovno aplicirati za isti status narednih 5 godina, minimizira se rizik od ponavljanja nepravilnosti i zloupotreba.
- [2] Povećanje odgovornosti i ozbiljnosti poslovanja: Sankcija od petogodišnje zabrane ponovnog stjecanja statusa djeluje kao snažan odvraćajući faktor za sve RPZ-ove, motivirajući ih da provode Zakon u potpunosti, bez pokušaja zaobilaženja ili malverzacija.

- [3] Zaštita integriteta fiskalnog sustava: Ograničavanjem mogućnosti povratka statusa RPZ-a prekršiteljima Zakona, štiti se povjerenje korisnika i osigurava da fiskalni sustav ostane pod kontrolom odgovornih i pouzdanih subjekata.
- [4] Promicanje profesionalnih standarda: Ova odredba potiče RPZ-ove da održe visoke profesionalne standarde u svom poslovanju i da kontinuirano ispunjavaju zakonske obveze, čime se osigurava kvaliteta usluge i poštivanje fiskalnih pravila.
- [5] Usklađivanje sa sankcijama za ozbiljne povrede: Stavak (5) članka 32. regulira okolnosti pod kojima RPZ može izgubiti status, uključujući ozbiljne povrede zakonskih odredbi. Ovom izmjenom sankcije za takve povrede postaju konkretnije i snažnije, čime se dodatno osnažuje provedba Zakona.
- [6] Prevenција malverzacija: Dodavanjem ove sankcije ograničava se prostor za potencijalne malverzacije, poput pokušaja brzog povratka u sustav nakon gubitka statusa, što bi moglo ugroziti fiskalni sustav i povjerenje korisnika.
- [7] Povećanje povjerenja u sustav: Sankcioniranjem prekršitelja kroz duži vremenski period, povećava se povjerenje javnosti i poslovnih subjekata u fiskalni sustav, jer se jasno pokazuje da se nepravilnosti ne toleriraju.

Ova izmjena doprinosi jačanju povjerenja u fiskalni sustav i zakonodavni okvir, osigurava odgovorno ponašanje RPZ-a te podupire transparentnost i stabilnost poslovanja unutar Federacije BiH. Na taj način se ne samo poboljšava provedba Zakona, već i dodatno osigurava ostvarenje ciljeva sprječavanja sive ekonomije i utaje poreza.

Komentar 13

U članku 32 iza stavka (6) dodati novi stavak (7) koji glasi:

„(7) U slučaju prestanka statusa RPZ ne može se dati ponovo istom pravnom licu ili osnivaču ili suosnivaču ili odgovornom licu u pravnom licu.“

Obrazloženje

U članku 32 stavak (5) u točkama a) do i) su navedeni uvjeti u kojima prestaje status RPZ, međutim osim prestanka statusa i eventualnog unovčenja bankovnog jamstva/garancije nisu ponuđeni nikakvih drugi stegovni elementi. Budući da RPZ ima značajnu ulogu u kontroli EFS i cjelokupnog procesa fiskalizacije ispunjavanjem jednog ili više uvjeta u članku 32 stavak (5) se može smatrati teškim nemarom i udarom na integritet sustava fiskalizacije. Posljedično prestankom statusa RPZ ista pravna osoba/osnivač/suosnivač/odgovorno lice bi se moglo prijaviti u kratkom roku ponovno za isti status, te ponoviti ponovno postupke iz članke 32 stavak (5). Shodno navedenom u ovom obrazloženju smatra se da je ova vrsta stege jedini pravi način da se onemogući udar na sustav fiskalizacije od istog pravnog lica, njegovo osnivača/suosnivača te odgovornog lica. Također, obzirom na kaznene odredbe iz poglavlja VI ovog Zakona predviđeno je zatvaranje objekata obveznicima od 30 do 60 dana, zatim novčane kazne od 5.000,00 KM do 30.000,00 KM. Shodno tome, ukoliko su jasno regulirane kazne i stege za obveznike fiskalizacije moraju se postrožiti pravila i za RPZ.

Komentar 14

U članku 36 stavak (1) iza riječi „samo“ dodati riječi „RPZ i“.

Obrazloženje

Zakonom nije bilo jasno propisano da registrirani proizvođač ili zastupnik može ili ne može servisirati vlastiti EFS, ovime se jednoznačno taj dio definira. Naime, nerijetke su situacije u trenutnom sustavu kada ovlaštenim servisima je potrebna pomoć pri servisu fiskalnih uređaja od strane proizvođača/zastupnika, te poučeni dosadašnjom praksom se predlaže ovaj izmjena.

Komentar 15

U članku 36 stavak (2) točka a) iza riječi „Federacije“ dodati riječi „*minimalno 5 godina prije stupanja na snagu ovog Zakona*“.

Obrazloženje

Zakon koji regulira rad gospodarskih društava s ciljem suzbijanja sive i crne ekonomije mora osigurati da subjekti koji dobiju odobrenje za obavljanje poslova ovlaštenih serviserima imaju odgovarajuće iskustvo, stabilnost i kontinuitet poslovanja. Dodavanjem uvjeta da gospodarsko društvo mora biti registrirano na području Federacije minimalno 5 godina prije stupanja na snagu Zakona, a jednako kao kod RPZ, osigurava se nekoliko ključnih ciljeva: dokaz kontinuiteta poslovanja, stabilnost poslovanja, poznavanje lokalnog okruženja, smanjenje rizika od zloupotreba

Komentar 16

U članku 38 stavak (1) brisati riječi „*sastavljanje računa*“ i „*izdavanje računa*“

U članku 38 stavak (2) brisati riječi „*sastavljati račune*“ i „*izdavati račune*“

Obrazloženje

U Zakonu je jasno precizirano u članku 25. stav (2) da EFS, koji obuhvaća kasu i elektronički sustav evidentiranja transakcija (ESET), ima ključnu ulogu u sastavljanju i izdavanju računa. Ove funkcije osiguravaju potpunu kontrolu nad procesima evidentiranja prometa, čime se sprječava neformalna ekonomija i osigurava transparentnost poslovanja.

Uklanjanjem mogućnosti sastavljanja i izdavanja računa direktno na CPF štiti se integritet EFS-a i sprječava narušavanje regulatornog okvira koji je pažljivo osmišljen kako bi obveznike fiskalizacije obvezao na korištenje kontroliranih i certificiranih sustava. Korištenjem CPF-a samo za provođenje fiskalizacije, slanje i zaprimanje računa, te pregled podataka, osigurava se da CPF ostane središnja platforma za evidenciju i razmjenu informacija, a ne alat za slobodno sastavljanje i izdavanje računa.

EFS je već podvrgnut strogoj kontroli putem mehanizama kao što su bankovne garancije, mogućnost gubitka statusa RPZ-a (registriranog proizvođača ili zastupnika) i nadzor Porezne uprave. Dopustiti obveznicima fiskalizacije da direktno na CPF-u sastavljaju i izdaju račune značilo bi zaobići kontrolne mjere koje osiguravaju integritet fiskalnog sustava. Time bi se otvorio prostor za potencijalne zloupotrebe i smanjila transparentnost u vezi s odgovornošću za izdavanje računa. CPF, kao središnje mjesto za razmjenu i evidenciju podataka, ima ključnu ulogu u osiguravanju pouzdanosti sustava i sprječavanju nepravilnosti. Njegova funkcija je osigurati da svi podaci o fiskaliziranim računima budu dostupni Poreznoj upravi i drugim ovlaštenim korisnicima na siguran i kontroliran način. Ovo jasno razgraničenje funkcija između

CPF-a i EFS-a ne samo da štiti fiskalni sustav, već i jača povjerenje obveznika fiskalizacije i krajnjih korisnika u njegovu transparentnost i pouzdanost.

Izmjene u članku 38 su stoga nužne kako bi se osigurala konzistentnost sa zakonskim definicijama, ojačala kontrola nad procesima izdavanja i sastavljanja računa te zaštitio cjelokupni fiskalni sustav od mogućih zloupotreba.

Komentar 17

U članku 40 stavak (2) mijenja i glasi:

„(2) Ovlašteni servis je dužan elektroničkim putem, a nakon potpisanog ugovora sa obveznikom fiskalizacije, dostaviti podatke o svakom pojedinačnom obvezniku fiskalizacije kojem održava EFS, koristeći CPF.“

Obrazloženje

Obzirom da se radi o velikom broju poreznih obveznika, preko 50.000, velike su mogućnosti da će doći do pogrešnih unosa od strane istih, a što može stvoriti veliku pomutnju u samom početku primjene novog Zakona. Kroz potpisan ugovor između ovlaštenog servisa i obveznika fiskalizacije se definira jasno i nedvosmisleno odnos, te obaveze i odgovornosti svih strana. Na ovaj način ovlašteni servisi preuzimaju kontrolu ispravnosti podataka, a upravo u svrhu zaštite integriteta sustava fiskalizacije i samih podataka.

Komentar 18

U članku 42 stavak (1), (3), (4) i (5) mijenja se i glasi:

„(1) Ovlašteni servis dužan je da u ime obveznika fiskalizacije, putem CPF dostavi podatke o mjestu obavljanja djelatnosti obveznika fiskalizacije sa kojim ima sklopljen ugovor, najkasnije 24 časa prije početka poslovanja.“

„(3) Ovlašteni servis dostavlja podatak iz stavka (2) točka e) ovog članka za mjesto obavljanja djelatnosti u ime obveznika fiskalizacije, prema odredbama klasifikacije djelatnosti koja je u upotrebi.“

„(4) Iznimno od stavka (1) ovog članka, ovlašteni servis koji iz opravdanih razloga ne može da koristi CPF, podatke iz stavka (2) ovog članka dostavlja Poreznoj upravi putem posebnog obrasca.“

„(5) Ukoliko se podaci iz stavka (2) ovog članka mijenjaju, obveznik fiskalizacije dužan je da o tome obavijesti ovlašteni servis i dostavi podatke o promjenama prije početka primjene izmijenjenih podataka na način iz stavka (1) ovog članka, ili u posebnim slučajevima, najkasnije 24 časa prije početka primjene izmijenjenih podataka.“

Obrazloženje

Obrazloženje za izmjene u članku 42. temelji se na potrebi povećanja učinkovitosti, smanjenja rizika od pogrešaka te zaštite integriteta sustava elektroničke fiskalizacije. Izmjenama se odgovornost za unos podataka o elektroničkom fiskalnom sustavu (EFS) prebacuje s obveznika fiskalizacije na ovlaštene servise, koji su stručni i tehnički osposobljeni za rad sa sustavom CPF. Ovakva promjena nužna je zbog činjenice da mnogi obveznici fiskalizacije nemaju odgovarajuće informatičko znanje ni iskustvo za

sigurno i točno unošenje podataka u CPF. Nepoznavanje tehničkih detalja može dovesti do unosa netočnih ili nepotpunih informacija, što kasnije stvara probleme u evidenciji, povećava potrebu za korekcijama i opterećuje administraciju Porezne uprave.

Ova izmjena također reflektira dosadašnju praksu, gdje su ovlaštene servisi u trenutnom sustavu unosili podatke za obveznika. Uz to, izmjenom stava (3) obveznicima fiskalizacije omogućuje se da u slučaju trajnog prekida rada EFS-a mogu obavijestiti ili ovlaštene servis ili Poreznu upravu. Ovo dodatno osigurava fleksibilnost i kontinuitet sustava, omogućujući brzo djelovanje u slučaju tehničkih problema, krađe ili oštećenja. Ovlaštene servisi mogu odmah poduzeti tehničke mjere i osigurati da se novi EFS registrira bez odgađanja, čime se smanjuje prekid u poslovanju obveznika fiskalizacije.

Komentar 19

U članku 43 stavak (3) mijenja se i glasi:

(3) Obveznik fiskalizacije dužan je da, u slučaju trajnog prekida rada EFS-a, uslijed zamjene za novi, oštećenja, krađe ili nekog drugog razloga, o tome obavijesti Ovlaštene servis i/ili Poreznu upravu, putem CPF.

Obrazloženje

Izmjenom stava (3) obveznicima fiskalizacije omogućuje se da u slučaju trajnog prekida rada EFS-a mogu obavijestiti ili ovlaštene servis ili Poreznu upravu. Ovo dodatno osigurava fleksibilnost i kontinuitet sustava, omogućujući brzo djelovanje u slučaju tehničkih problema, krađe ili oštećenja. Ovlaštene servisi mogu odmah poduzeti tehničke mjere i osigurati da se novi EFS registrira bez odgađanja, čime se smanjuje prekid u poslovanju obveznika fiskalizacije.

Komentar 20

U članku 46 iza stavka (4) dodaje se novi stavak (5) koji glasi:

„(5) RPZ je obvezan sklopiti ugovore s pružateljem interneta za svoj EFS, te iste pružatelje ponuditi obvezniku fiskalizacije koji bira kojeg će poslužitelja koristiti.“

Obrazloženje

Članak 42. stav (2) točka 1) zahtjeva da prilikom registriranja mjesta djelatnosti se navede i točan naziv provajdera Interneta. Obzirom na obaveze i sankcije koje Zakon propisuje za RPZ ovom dopunom se na registrirane proizvođače ili zastupnike stavlja dodatni mehanizam kontrole gdje će biti osigurano da svaki obveznik ima potpisan ugovor sa nekim Internet providerom, te će biti znatno teže obveznicima fiskalizacije napraviti bilo kakvu malverzaciju, a vezanu za članke 53. i 54 ovog Zakona gdje su navedene odredbe za područja na kojima se Internet veza ne može uspostaviti.

Obrazloženje za dopunu članka 46. stavkom (5) temelji se na potrebi dodatnog osiguravanja integriteta fiskalnog sustava kroz kontrolu pružatelja internetskih usluga (ISP) koji su ključni za funkcioniranje elektroničkog fiskalnog sustava (EFS). Ova izmjena uvodi mehanizam kojim se osigurava da svi obveznici fiskalizacije imaju stabilnu i zakonito uspostavljenu vezu s internetom, što je nužno za provođenje postupka fiskalizacije u stvarnom vremenu. Obvezivanje registriranih proizvođača ili

zastupnika (RPZ) na sklapanje ugovora s pružateljima interneta osigurava da samo ovlašteni i pouzdani pružatelji mogu sudjelovati u ovom procesu. RPZ tako preuzima odgovornost za to da obveznici fiskalizacije imaju pristup odgovarajućim internetskim uslugama, što znatno smanjuje mogućnost manipulacija, poput prekidanja veze s internetom radi izbjegavanja fiskalizacije transakcija. Time se dodatno pojačava transparentnost i odgovornost unutar sustava fiskalizacije.

Ova dopuna značajno otežava eventualne malverzacije povezane s člancima 53. i 54., koji se odnose na posebne slučajeve u kojima se internet veza ne može uspostaviti. Dodavanjem ovog mehanizma kontrole, obveznici fiskalizacije neće moći koristiti nepostojeće ili nepravilno uspostavljene internetske veze kao izgovor za neprovođenje fiskalizacije u stvarnom vremenu. Ova izmjena također dodatno osigurava usklađenost sa zahtjevima Porezne uprave i smanjuje mogućnost tehničkih ili administrativnih propusta koji bi mogli ugroziti fiskalni sustav. Dopuna stavkom (5) izravno doprinosi ostvarivanju ciljeva Zakona: povećanju transparentnosti, sprječavanju malverzacija i osiguravanju stabilnog rada fiskalnog sustava u svim uvjetima. Ovaj korak predstavlja unapređenje zakonodavnog okvira koji osigurava veću učinkovitost i povjerenje u sustav fiskalizacije.

Komentar 21

Članak 50 brisati u cijelosti.

Obrazloženje

CPF je u smislu ovog Zakona definiran kao centralna platforma za fiskalizaciju putem koje se evidentiraju i razmjenjuju potrebni podaci u skladu sa ovim zakonom, posredstvom EFS. Obzirom da je trenutno u stavu (1) članka 50. postavljeno da se putem CPF mogu sastavljati i fiskalizirati računi Zakon je sam sebi kontradiktoran. Jasno je i nedvosmisleno definirano što je CPF i da on evidentira i razmjenjuje posredstvom EFS-a. Također u Zakonu se u članku 27. definira ESET za izdavanje e-fakture, a prethodno je u članku 25 definirano da EFS čine kasa i ESET. Shodno tome, Zakonodavac je jasno predvidio načine fakturiranja i odredio softverske i hardverske komponente. Zaključno sa ovim članak 50 ovog Zakona je nepotreban, te sam sebi kontradiktoran i prijedlog je da se isti briše iz Zakona.

Komentar 22

U članku 52 stavak (3) mijenja se i glasi:

„(3) U slučaju iz stavka (1) ovog članka, izdavatelj računa je dužan da omogući rad EFS-a ili obezbijedi drugi u roku od 48 sati od trenutka kada je prvi EFS u potpunosti prestao da radi.“

Obrazloženje

Zakon (Članak 52) predviđa situaciju kada EFS ne propisuje knjigu u kojoj treba da se evidentiraju ručno računi. Također, Zakon je u stavku (3) članka 52 predvidio 5 dana za zamjenu novog EFS, a što ostavlja veliki prostor za eventualne malverzacije.

Komentar 23

U članku 53 stavak (1) mijenja se i glasi:

„(1) Ako poreski obveznik obavlja djelatnost u poslovnom prostoru koji se nalazi na području na kojem nije moguće uspostaviti internet vezu za razmjenu podataka sa Upravom, poreski obveznik je dužan koristiti fiskalni servis u offline modu koji omogućava aplikaciju VBR-a i izdaje račun koji je odmah provjerljiv.“

Obrazloženje

Efikan offline režim je od suštinske važnosti za uspješnu fiskalizaciju i sprečavanje poreske utaje. Predložene ispravke Zakona pružaju snažniji i sigurniji okvir za fiskalizaciju, omogućavajući kontinuitet poslovanja čak i u slučaju tehničkih problema ili nedostatka internet veze. Prilagođavanje zakonskog rešenja u skladu sa ovim prijedlozima značajno bi poboljšalo fiskalnu kontrolu i transparentnost, čime bi se osigurala veća pouzdanost fiskalnog sistema.

Komentar 24

U članku 63 stavak (1) iza riječi „zakonom“ dodati riječi „ili paralelno posjeduje EFS čija upotreba nije odobrena ovim zakonom“.

Obrazloženje

Izmjenom stava (1) članka 63. dodaje se odredba koja obuhvaća situaciju kada obveznik fiskalizacije, iako posjeduje odobreni elektronički fiskalni sustav (EFS), paralelno koristi EFS koji nije odobren ovim Zakonom. Ova izmjena uvodi dodatnu razinu zaštite fiskalnog sustava, sprječava potencijalne zloupotrebe i povećava povjerenje u rad registriranih proizvođača i zastupnika EFS-a (RPZ). Proširenje obrazloženja naglašava ključne razloge i koristi ove promjene:

- [1] Sprečavanje paralelnog „crnog“ knjigovodstva: Korištenjem neodobrenog EFS-a, obveznici fiskalizacije mogu izbjegavati pravilno evidentiranje prometa, čime stvaraju „crno“ knjigovodstvo koje omogućava utaju poreza. Dodavanjem ove odredbe, Zakon aktivno djeluje protiv takvih praksi i osigurava da svi evidentirani podaci budu autentični i transparentni.
- [2] Zaštita krajnjeg korisnika: Paralelno korištenje neodobrenog EFS-a može dovesti krajnje korisnike u zabludu jer im se izdaju računi koji nisu u skladu sa zakonskim propisima. To smanjuje povjerenje potrošača u fiskalni sustav i šteti tržišnoj pravednosti. Jasnom zabranom korištenja neodobrenih sustava osigurava se zaštita krajnjih korisnika.
- [3] Povećanje odgovornosti obveznika fiskalizacije: Dodavanje ove odredbe motivira obveznike fiskalizacije da koriste samo odobrene sustave i da posluju u skladu s fiskalnim zakonodavstvom. To povećava odgovornost i smanjuje mogućnost izgovora u slučaju otkrivanja nepravilnosti.
- [4] Zaštita RPZ-a i njihovih odobrenih sustava: Korištenje neodobrenih EFS-a može nepravedno baciti sumnju na RPZ koji je odgovoran za EFS u poreznog obveznika. Ova izmjena štiti RPZ od potencijalnih neosnovanih optužbi, jer jasno razlikuje odobrene i neodobrene sustave.
- [5] Povećanje učinkovitosti nadzora: Inspektorima se daje jasniji okvir za djelovanje, jer sada mogu izreći sankcije ne samo za izostanak odobrenog EFS-a, već i za paralelno korištenje neodobrenih sustava. To olakšava provođenje Zakona i poboljšava učinkovitost nadzornih tijela.

[6] Smanjenje prilika za malverzacije: Neodobreni sustavi često omogućavaju manipulacije poput djelomičnog ili potpunog izostavljanja transakcija iz sustava. Jasna zabrana korištenja takvih sustava smanjuje prilike za takve malverzacije i osigurava potpunu evidenciju svih transakcija.

Komentar 25

Članak 70 mijenja se i glasi:

„Članak 70 (Podzakonski akti)

- (1) *Ministar u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona dužan je donijeti sljedeće podzakonske akte:*
- a) oblik i vrste računa, tipove transakcija i ostala pitanja od značaja u svezi sadržaja računa,*
 - b) uvjeti za izdavanje, proceduru izdavanja i način korištenja sigurnosnog modula,*
 - c) tehničke i funkcionalne karakteristike i izvedbe fiskalne opreme, elektronskog sustava za evidenciju transakcija, sigurnosnog modula i sustav komunikacije s poreznom upravom,*
 - d) proceduru i način dodjeljivanja i oduzimanja statusa RPZ,*
 - e) uvjete, način i postupak odobravanja i upotrebe dijelova EFS-a, i druga pitanja od značaja za puštanje u promet EFS-a,*
 - f) način i procedure dobivanja statusa ovlaštenog servisa, tehničke preglede i druga pitanja od značaja za održavanje i servisiranje EFS-a,*
 - g) postupanje obveznika fiskalizacije i Porezne uprave u slučaju trajnog prekida rada EFS-a iz ovog članka,*
 - h) sadržaj i postupke za validaciju posebnog bloka pisanih računa, te protokol i postupak naknadne fiskalizacije tih računa,*
 - i) sastavljanje, izdavanje i fiskalizacija korektivnih računa,*
 - j) dinamika fiskalizacije i način financiranja inicijalne fiskalizacije za sve obveznike fiskalizacije u Federaciji.*
- (2) *Do donošenja podzakonskih akata iz stavka (1) ovog članka primjenjuju se podzakonski akti doneseni na osnovu trenutno važećeg zakona: Zakon o fiskalnim sustavima ("Službene novine Federacije BiH", broj 81/09). „*

Obrazloženje

Obzirom da gospodarski subjekti već koriste fiskalne uređaje, sukladno važećem Zakonu, potrebno je jasno definirati da pravilnici po kojima se trenutno radi proces fiskalizacije u Federaciji nastavljaju vrijediti do donošenja novih pravilnika. U suprotnom porezni inspektori ne mogu vršiti inspekcijski nadzor jer novi Zakon još neće biti u funkciji.